

vendigtvis maae gaae forud for den endelige Afgjørelse af Banens Belliggenhed, i det Enkelte at opgjøre Omkostningerne ved Banens Anlæg. Hvad der her for mig er det Vigtigste, det er at godtgjøre, at det at afgjøre, hvilken Hovedretning Banen skal have, ikke kan komme til at koste Noget. Det er i mine Tanker et Spørgsmaal af en økonomisk, social og politisk Natur, og ikke et Spørgsmaal, som alene afhænger af de stedfundne Nivellementer. Jeg skal forsøge at gøre dette klart ved at henlede Opmærksomheden paa, hvilke Spørgsmaal der kunne komme til at blive tagne under Overvejelse, baade naar man tager Hensyn til Betydningen, Nyttens af en Jernbane i Jylland og til Landets egen Beskaffenhed. Det er saaledes at afgjøre, om det er klogest at lægge en Jernbane igennem den tættest eller tyndest befolkede Deel af Landet, men dette Spørgsmaal kan, saa forekommer det mig, afgjøres uden Pengebevilling; dernæst kan det ligeledes let afgjøres, om det er rigtigt at lade en Jernbane løbe saa nær ved Havnene, at den derved saa at sige skaber sig flere Endepunkter, eller om det er rigtigere at lade Jernbanen løbe fjernere fra Havnene, lade den løbe paa Steder, hvor den selv skal skabe sig Midtpunkter for det commercielle Liv — dette er ogsaa et Punkt, som maa kunne afgjøres uden Pengebevilling, det er Noget, for hvilket der maa kunne indhentes Erfaringer andetstedsfra. Den største Mængde af Jernbaner antager jeg ere anlagte igennem de tættest befolkede Lande, men der er ogsaa anlagt Jernbaner igennem de tyndt befolkede, som f. Ex. igennem Holsten, Lüneburg og Pommern, og der maa jo derfra kunne hentes Erfaringer med Hensyn til Spørgsmaalet om en Jernbane for Jyllands Vedkommende — dette mener jeg, heller ikke kan koste Noget. Det kan derefter være at afgjøre, hvilken Virkning Sidebaner overhovedet have paa en Jernbanes Frequent, om det f. Ex. er til Fordeel for denne at lægge flere Sidebaner fra en Midtbane ud til Kysten eller at have en Bane med ingen eller faa Sidebaner. Endelig kan det være at afgjøre, hvorvidt det er nyttigt eller endog nødvendigt at have Chausséer færdige i Nærheden af

Jernbanerne, eller om paa den anden Side Chausséer ere et Befordringsmiddel, som blive ganske overflødige, fra det Dieblit af at man har anlagt et i alle Henseender bedre og sikkrere Befordringsmiddel ved en Jernbane. Dette med Hensyn til selve Jernbanens Betydning.

See vi hen til Landets Beskaffenhed, opstaaer der ogsaa lignende Spørgsmaal af en ganske almindelig Natur, saaledes f. Ex. hvorvidt Jyllands Brede kræver en enkelt eller flere Længdebaner — det er ligeledes et Spørgsmaal, som snart vil kunne afgjøres — ligesaa Beskaffenheden af Landet i Forhold til Kostbarheden af Anlægget. Der er jo vistnok flere Momenter af denne Art, som kunde tages i Betragtning, men jeg troer ikke, at disse Momenter ere af en saadan Natur, at de behøve en detailleret Undersøgelse, inden man tager en endelig Beslutning. Jeg skal nævne et Par Exempler herpaa. Jeg skal saaledes gøre opmærksom paa, at det jo bliver at afgjøre, hvad der er fordeeltigt, enten at gennemskjære de lange, ikke meget høje Bakker og udfylde de lange ikke meget dybe Dale, eller at affjære Toppen af de korte steile Bakker og udfylde de korte meget dybe Dale — en saadan Undersøgelse afhænger ikke af noget Nivellement — og ligeledes hvad der er fordeeltigt, enten at anlægge Banen igennem sandede Jordmon eller Jordmon, som hyppig gennemskjæres af større Vandløb, Søer eller Mosestrøg, og hvorvidt Udfylningen i de sandede Egne lader sig udføre ved Hjælp af det Materiale, som foreligger — alt dette er Spørgsmaal, som kunne afgjøres uden Pengebevilling. Hertil kommer derefter Hensynet til Forholdet imellem Arbeidslønnen paa de forskellige Steder, hvor Banen skal lægges, og mellem Prisen paa Materialier i de forskellige Egne, til hvorvidt det f. Ex. paa enkelte Steder kan være fornødent at anlægge Arbeidscolonier og ikke paa andre.

Endelig er ogsaa Spørgsmaalet om Transport af Materialet Noget, som kan bidrage til Fordyring af Banen. Nu kan dertil komme andre Grunde, som i mine Dine ere af en ganske underordnet Vægt, men som jeg har hørt gjort gjældende, nemlig Hensynet til Postforbindelsen og militære Hensyn. Jeg er